

Muziekpoppentheater Pantijn (Amsterdam, 1985) I

FEEST VOOR IEDEREEN

(De nu volgende beschrijving van 'Feest voor iedereen' is gebaseerd op de voorstelling zoals die in de allereerste versie werd gespeeld, volgens het originele script. Sindsdien heeft hij zich voortdurend ontwikkeld, o.a. door het vele spelen op straat, waar nu eenmaal andere wetten gelden dan in het theater. De informatieve scènes zijn gaandeweg ingekort en de voorstelling heeft gewonnen aan actie en dynamiek.)

Feest voor iedereen

Het is feest vandaag, want er is poppenkast. Met muziek! Het belooft zelfs een dubbel festijn te worden, want er is ook feest in de poppenkast. Dus pret bij de poppen en pret voor het publiek.

De gordijntjes zijn nog dicht. De muzikanten staan gereed. Een slagwerker, een accordeonspeler en een muzikant met een saz en een zurna. Daar begint de muziek al. Zinderende oosterse klanken. Het is net, of je niet voor de Hollandse poppenkast zit, maar of je op een Turks partijtje bent. Muziek kan je voor je gevoel naar andere werelden voeren.

Een stem vanuit de poppenkast roept: 'Hier gaat 't gebeuren, hier moet je zijn.' En dan schuiven de gordijntjes open. Het spel gaat beginnen.

Katrijntje komt aanstappen. Ze organiseert een feest. 'Hallo,' roept ze met een onvervalst Amsterdams accent tegen het publiek. 'Kome jullie ook?' Wat heeft ze 't druk. Er moet voor hapjes en drankjes gezorgd worden. En voor de versiering. Zou baurvrouw Pengel iedereen al uitgenodigd hebben? Kijk, daar loopt ze net naar Katrijntje toe.

De muzikanten zetten een pittig Surinaams ritme in. Zingend en dansend vertelt mevrouw Pengel aan het publiek wie er allemaal helpen met de lekkernijen:

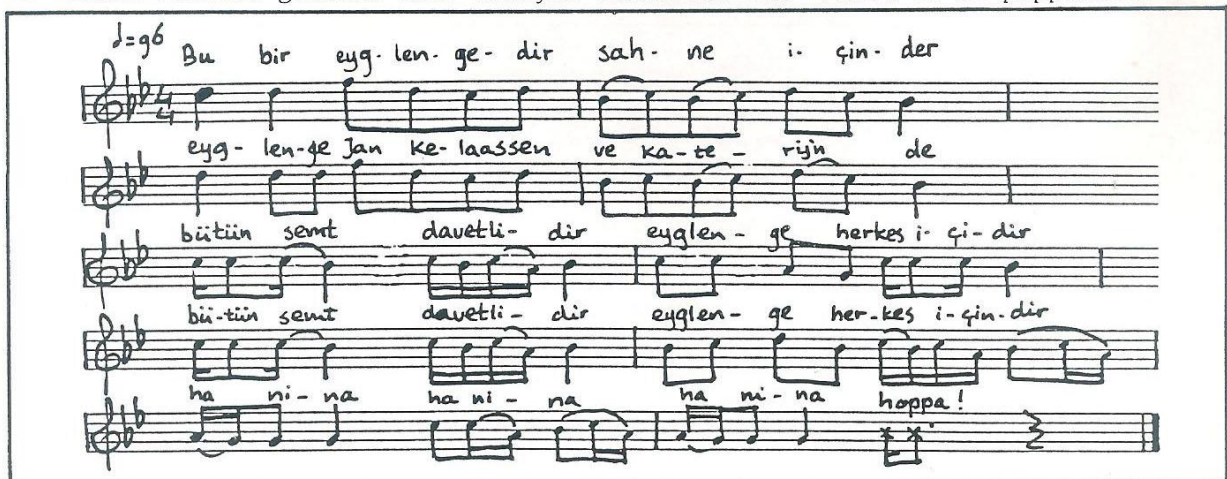
'De familie Hassan - maakt couscous,
Meneer Karagöz - baklava,
De familie Gopal - pilaf rijst.'

En zichzelf gaat een heerlijke pom bakken.

Daar verschijnt ook neef Karagöz op het toneel. Zijn hoofd is bedekt met een tulband. Hij kondigt nóg een verrassing aan. Hij zal voor mooie bloemen zorgen.

'Het is feest, feest in de poppenkast,' zingen de muzikanten.

De Turkse versie, gemaakt door Hüseyin Yilderim, van 'Feest in de poppenkast'.

$\text{♩} = 96$

Bu bir eyg-len-ge-dir sah-ne i-çin-der
 eyg-len-ge Jan ke-laassen ve ka-te-rijn de
 bü-tün semt davetli-dir eyglen-ge herkes i-çin-dir
 bü-tün semt davetli-dir eyglen-ge her-kes i-çin-dir
 ha ni-na ha ni-na ha ni-na hoppa!

Maar wat klinkt daar ineens voor een schrille toon van de accordeon? En wie is die man, die daar aankomt, met zijn zure tronie? Het is Arie Pieper, Trijntjes buurman. Hij is taxi-chauffeur. 'Wat doen jullie hier?' vraagt hij aan de kinderen voor de poppenkast. 'Komen jullie voor het feest? Ik houd helemaal niet van feest. Lastige kinderen. En dan ook nog die vieze buitenlanders met hun stinkende eten.'

Hoe durft hij zulke gemene dingen te zeggen! Woedend jagen de muzikanten hem weg.

Hij is nog maar net verdwenen of daar klinkt een angstaanjagend gefluit. De duivel! Hij schiet als een vlam omhoog en krijst: 'De hele buurt is uitgenodigd? Iedereen komt bij elkaar? Nee, dat zal ik voorkomen. Ik weet al wie ik daarvoor kan gebruiken.' En weg is de duivel weer. Oei, wat heeft die in de zin? Zal hij roet in het eten gooien? Gaat hij het feest bederven? Hééft hij soms al iets uitgespookt? Want luister, daar is een radio-bericht. Hoor wat de nieuwslezer zegt:

'Vanmorgen vroeg is er een bank overvallen. De dader ging gekleed in een zwarte cape. Hij had horens op zijn hoofd en liet een vreemde geur van pek en zwavel achter.' Een sensationeel bericht! Een agent loopt door de straat. Voor hem is er werk aan de winkel...

Vrolijke muziek. Een jolige stem zingt: 'Héhé, hoho.' Jan Klaassen komt aangedanst. Hij gaat gezellig op de rand van de poppenkast zitten en begint een babbeltje met het publiek. 'Sijn jullie d'r allemaal? En hebbe jullie Katrijn al gesien? Ja? Wete jullie ook waar se is? Wacht, ik sal haar effe roepe! Katrijntje, Jacobijntje, Pieterselie-Bloemkool-Snuifneus! Kom er es effe hier!' Hij kijkt naar opzij. Geen Katrijn. 'Se hoort me niet. Kindere, ik tel tot drie,

dan roepe we met se alle. Afgesproke? Een, twee, drie, Katrij-ij-ijntje!' Maar wie er komt, geen Katrijn.

Er moet nog veel harder geroepen worden. Dat helpt! Als Jans vrouw aan komt stappen, heft hij een luid 'Lang sal se leve' aan. De kinderen zingen mee. 'Ik ben niet jarig,' zegt Katrijn verbaasd. 'Niet jarig?' vraagt Jan. 'Oh, hoe hep ik 't kenne vergete. Stom stom stom. Het is onse trouwdag. Ook niet? Maar natuurlijk, ik ben self jarig. Het is feest foor mij!' 'Nee Jan,' zegt Katrijn. 'Het is een feest foor iedereen. Foor de hele buurt. Sodat de mense mekaar een beetje beter kenne lere kenne.'

'Haha,' schatert Jan. 'Maar de Jansens en de Bollen en de Piepers, die kenne we toch al door en door?' Die Jan! Die kijkt ook niet verder dan zijn neus lang is. Katrijntje zal het hem wel eens haarfijn uitleggen. Hun straatje heeft toch ook nieuwe bewoners gekregen. Mevrouw Pengel uit Suriname, neef Karagöz uit Turkije, de familie Hassan die uit Marokko komt en de familie Gopal uit India. Jan kent ze allemaal maar nauwelijks. Hij weet wel dat mevrouw Pengel de onderwijzeres van zijn zoon Jantje is, maar hij heeft haar nog nooit gesproken. En de Gopals heeft hij zelfs nog nooit gezién, terwijl ze toch boven hem wonen, in hetzelfde huis! 'En daarom is het nou juist feest,' zegt Katrijn. 'Dan kenne wij hun lere kenne en sij ons.' Daar is haar Jan het helemaal mee eens. Hij roept om muziek en begint alvast te dansen. 'Hoho Jan,' roept zijn vrouw. 'Eerst alles in orde make. En jij helpt me een handje.' 'Goed,' antwoordt Jan. 'Daar gaat-ie dan,' en hij geeft Katrijn zomaar een klap voor haar billen. Katrijn is zulke streken van Jan wel gewend. Ze duwt hem kordaat een bezem in de handen. 'De besem! Oh nee!' gilt Jan en hij gooit hem weer terug. 'Oooh ja,' roept Katrijn en ze werpt de bezem weer naar Jan. Ze ruzieën dat de stukken eraf vliegen. Met een 'ooh nee', en 'ooh ja' vliegt de bezem van de een naar de ander. Tot Jan er genoeg van krijgt en er tussenuit knijpt met de woorden: 'Jij gaat fege en ik sorg foor de drank. Ajuus.' 'Jan Klááásse!' smaalt Katrijn. 'Hij sorgt foor de drank. Seker in de kroeg.' Plotseling bedenkt ze zich: 'Oh, er staat nog een pan op het fuur.' En ze rent weg.

WAT EEN KEREL IS DIE JAN!

$\text{♩} = 120$

The musical score is written in G major and 2/4 time. It consists of three systems of music. The first system shows the instrumental introduction with a treble clef and a bass clef. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The tempo is marked as quarter note = 120. The key signature has one sharp (F#). The first system ends with a double bar line and the word 'fine'. The second system contains the first line of lyrics: 'trin-tie, wat een ke-ziel is die Jan, wat moet je niet zo'n klas-sen. je be-kijkt 't ver-der maar, al-les is nog lang niet'. The third system contains the second line of lyrics: 'man, die niet anders doet dan drinken tot-ie niet meer kan. klaas, maar ze krijgt 't ook zonder jou pri-ma voor el-kaar'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

Opnieuw klinkt er een radio-bericht: 'Bij de bankoverval van deze morgen was de dader slechts gewapend met een hooivork en hij heeft alleen het zilver en het goud gestolen. Men heeft hem over het paleis op de Dam zien vliegen. Volgens een Amerikaanse tourist was het een Russische spion, want er kwam rook en vuur uit zijn voeten.'

Buurvrouw Pengel komt op. De muzikanten beginnen een Surinaams wijsje te spelen. 'Aaai, baja,' zucht buurvrouw. 'Ik ben moe hoor. Ik heb gerënd. Ik ben bij iedereen geweest.' Ze begroet

Katrijn, die juist met haar pannetje aan komt zetten. Katrijn vraagt of mevrouw Pengel al lekker opschiet met de voorbereidingen voor het feest. 'Jazeker,' buurvrouw Pengel begint op te sommen: 'Neef Karagöz zorgt voor baklava en ...' Gierend onderbreekt Katrijn haar. 'Gebakke vla!' roept ze en ze schudt van het lachen. Gekke Katrijn. Alles verkeerd verstaan. Net als haar Jan. Maar ze doet het niet expres. Ze had heus nog nooit van baklava gehoord.

'Het zijn heerlijke, zoete honingkoekjes,' legt buurvrouw uit. 'En de familie Has-san?' informeert Katrijn. 'Die zijn al druk bezig met de tazjine.' 'Tasjien?' herhaalt Katrijn. 'Seker een Marokkaanse dans.' Buurvrouw Pengel moet lachen. 'Deze vrouw Katrijn hoor. Haha. Kinderen, jullie weten toch wel wat tazjine is? ...Nee? Het is een Marokkaanse maaltijd met vlees en couscous. Lekker hoor... En de familie Gopal maakt pilaf rijst.' 'Plaf plaf?' Katrijn verstaat het weer verkeerd. 'O, dat is vast gepofte rijst.' 'Nee, pilaf is een gele rijst,' zegt buurvrouw. Katrijn dacht dat rijst altijd wit was. Maar wit of geel, zij zal er een lekkere internationale saus voor kokkerellen. 'En wat ga jij make?' 'Ik,' zegt buurvrouw, 'bak een heerlijke pom.' 'Jëpetepòm-pòm-pòm' zingt Katrijn en ze zwaait als een dirigent met haar armen. 'Mmm, pom!' Buurvrouw smult al bij het idee wat voor verrukkelijks ze gaat maken. 'Pom,' vertelt ze, 'is een Surinaamse cake. Met uien, nootmuskaat, kip, tajer....' 'Kip taaier!' roept Katrijn uit. 'Taaie kip!' En tegen de kinderen: 'Luste jullie taaie kip?'

Buurvrouw grinnikt en verbetert haar: 'Kip, tajer.' 'Jaja, taaier,' roept Katrijn, 'dus nog ouwer.' Buurvrouw antwoordt: 'Nee Katrijn, ik versta goed Hollands hoor. Tajer is een aardvrucht, een soort grote aardappel.' 'Dat wordt een stevig cakeje,' peinst Katrijn.

Ze zijn nu helemaal in de stemming voor het feest. Er klinkt meeslepende Surinaamse muziek. Buurvrouw Pengel pakt Katrijn om samen te dansen maar die schaamt zich. Ze durft zich gewoonweg niet te laten gaan. Ze voelt zich een echte stijve hark.

'Kan jou 't schelen,' zegt buurvrouw. 'Je moet gewoon beginnen te springen en plezier maken. Er wordt gefeest tot bam.' Katrijn danst mee, maar ze kan het ritme niet goed te pakken krijgen. Ze laat buurvrouw los. 'Wil je niet eerst een stukje vegen?' vraagt ze en ze duwt haar de bezem in handen. 'Oooh nee. Waar zie je me voor aan?' antwoordt buurvrouw en ze mikt de bezem terug. De beide vrouwen proberen het karweitje op elkaar af te schuiven. Met een 'oooh ja' en 'oooh nee' gooien ze de bezem over en weer. Tenslotte rent buurvrouw Pengel naar haar pom, die al in de oven staat. En Katrijntje besluit nu zelf maar te vegen, om later de bezem weg te gooien. Er is toch niemand die ziet of er geveegd is of niet.

Opeens komt er iemand met een bos tulpen op haar af. Het is Karagöz. Hij is bijna bedolven onder de bloemen. 'Tullepe uit Amsterdam, hele mooie, hele rooie,' zingt Katrijn uit volle

borst. Ze kon zó wel een prijs winnen op het Jordaanfestival, zo gevoelig weet ze haar stem te buigen.

'Bloemen voor het feest,' glundert Karagöz en hij zet ze neer. 'Is dat niet aardig van meneer Karagöz?' roept Katrijn verrukt naar de kinderen. 'Echte Hollandse tullepe.' Maar dat klopt niet helemaal.

'Ze komen uit Holland en ze kwamen uit Turkije,' zegt Karagöz. Als Katrijntje dat niet gelooft begint hij een verhaal. Voor haar en voor de kinderen. En terwijl hij vertelt tokkelt een van de muzikanten een dromerige melodie op de saz.

'Er was eens,' begint Karagöz, 'héél lang geleden in Turkije een sultan, Achmed de derde. Deze sultan had een grote tuin, vol met tulpen. Wel een half miljoen. In de bloeitijd gaf hij altijd een tulpenfeest. Dan werd de tuin versierd met lampions van kristal. En overal tussen de tulpen stonden kooien met prachtig gekleurde vogels erin. Er was muziek. Er werd gezongen, gedanst. Vroeger was het een feest alleen voor de rijken, maar nu is het voor iedereen. Het feest was zó beroemd, dat er van heinde en ver mensen kwamen om het mee te maken. En toen gebeurde het, dat een van de gasten stiekem wat tulpenbollen in zijn tas heeft gestopt en heeft meegenomen naar Nederland. Hij vond ze zo mooi, dat hij ze allemaal voor zichzelf wilde houden. Aangekomen in Leiden, waar hij woonde, zette hij ze in een glazen kast. En vermoeid van de lange reis

ging hij slapen. Toen hij de volgende morgen wakker werd en naar zijn tulpen ging kijken, was er iets vreselijks gebeurd. Alle tulpen waren verdwenen. Gestolen! In paniek, zonder zich aan te kleden, rende hij naar buiten. En wat zag hij daar? Tulpen! Zover hij kon kijken stonden zijn mooie tulpen! En, zo besloot Karagöz zijn verhaal, 'wanneer je in de lente eens met de trein van Leiden naar Haarlem reist en je kijkt uit het raam, dan zie je nog steeds overal tulpen. En jullie weten dan, hoe die tulpen van Turkije naar Nederland

zijn gekomen.'

'O Karagöz,' roept Katrijn. 'Wat een mooi verhaal. Tulpepe uit Turkije. Voor iedereen. Kindere, wiste jullie dat?' Ze applaudisseert voor Karagöz en voor de muzikant. 'Kijk, daarom geve we nou een feest,' voegt ze er nog aan toe, 'opdat we wat meer van mekaar te wete kome. Ik ben benieuwd wat onse andere bure hebbe meegebracht om het hier in Nederland wat kleurrijker te make.' Samen met Karagöz gaat ze heen.

TULPEN UIT ISTANBUL

♩ = 144 stacc.

1. ge-ven de men-sen zo'n feesteyk ge-voel, die prachti-ge tul-pen uit Is-tan-bul, ja, die prachti-ge tul-pen uit Is-tan-bul.

2. Het is haast zover
 alles is bijna klaar,
 dan kan het beginnen,
 het feest voor elkaar
 ja, dan kan het beginnen,
 het feest voor elkaar.

Muziekpoppentheater Pantijn

De speelttekst 'Feest voor iedereen' is geschreven door Wim Kerkhove (Amsterdam, 1985). De volledige uitgave – met extra informatie over de voorstelling en Pantijn – is te raadplegen in de Poppenspe(e)lmuseumbibliotheek.

Zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Document-Info.Aspx?DocumentID=1831>.

Naar aanleiding van 'Feest voor iedereen' heeft Hetty Paërl in 1987 voor de 'Vrienden van Pantijn' een schimmentheatertje gerealiseerd.

Een reprint van deze uitgave met figuren, attributen en een uitleg van de schimmenspeltechniek – en nog heel veel meer informatie over 'Schuiven met schimmen' – is te vinden via de website van het museum: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/index.html>.

Zie ook: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Schuivenmetschimmen.pdf>,

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Poppentheater-abc.html>,

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Techniek.html>,

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/techniek/speel17.html>

en <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/speel3b.pdf>.

Contactformulier: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/MailForm.html>.

Hyperlinks: klik op de groen gezette woorden.

Veel lees- en speelplezier. Applaus!

Pagina 1 t/m 6:

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/FeestvooriiedereenI.pdf>.

Zie voor pagina 7 t/m 12:

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/FeestvooriiedereenII.pdf>.

Oorspronkelijke uitgave: Muziekpoppentheater Pantijn © (Amsterdam, 1985).

Concept: HP/WK/OvdM © (2013).

Poppenspe(e)lmuseum

Poppenspe(e)lmuseum Musée de Marionnettes et de Guignol Puppentheatermuseum Puppetry Museum

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL

Tel./Tél.: +31(0)578 - 56 02 39 Fax: +31(0)578 - 56 06 21 Info: +31(0)578 - 63 13 29

www.poppenspelmuseum.nl www.poppenspel.info www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs

www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspelmuseum.nl